

Reflexions a l'entorn del nou Estatut

Haurem d'esperar la concreció

CTD

Centre de Treball i Documentació

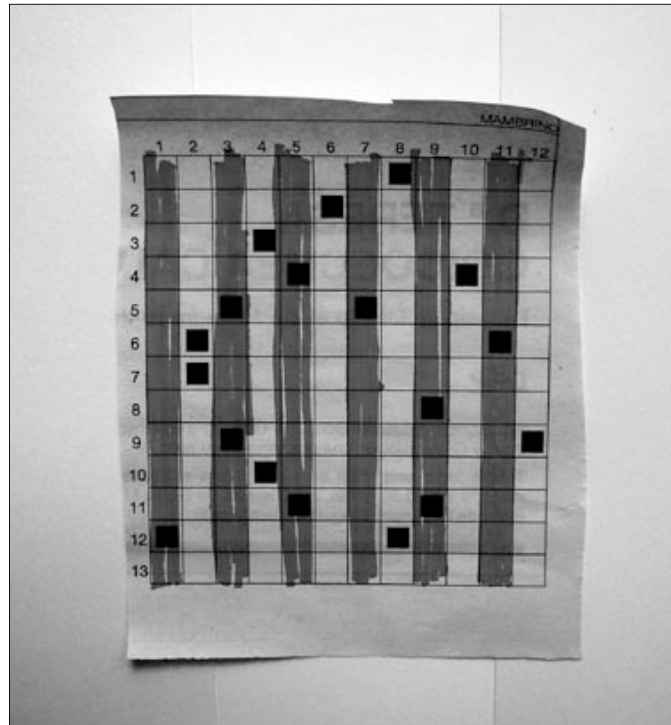
Sens dubte el nou Estatut d'Autonomia ha tingut una història llarga i ha patit una gestació complicada que és difícil d'avaluar amb poques paraules. I, tot i que el seu desplegament futur representarà plausiblement un pas positiu pel que fa a l'autogovern dels veïns i veïnes del país, així com de l'articulació de Catalunya amb la resta de l'Estat espanyol, cal reconèixer que també ha provocat l'allunyament de molts ciutadans de la política institucional, al temps que ha esperonat tensions latents amb les diferents comunitats que constitueixen Espanya i afeblit els sentiments de solidaritat entre els pobles del conjunt de l'Estat, amb l'ajut -convé dir-ho- de la política crispadora del PP.

Sens dubte el bon govern d'un país es projecta sobre molts àmbits d'intervenció. Cal que funcionin bé els serveis quotidians i s'han de prendre unes

Es prometen millores futures sovint poc concretes, compromisos difusos i terminis incerts

decisions estratègiques que afavoreixen (o hipotsequen) els avenços futurs, a més de tenir cura dels aspectes simbòlics que donen cohesió a qualsevol comunitat i de conrear la participació ciutadana per tal de desenvolupar una bona sintonia entre els representants escollits i els votants. Des d'aquest mirador és clar que no falten objeccions i crítiques amb la manera com s'ha endegat el projecte del nou Estatut, com s'ha desenvolupat el procés i com s'han assolit els resultats finals. Però no és ara el moment d'entrar en aquestes qüestions.

Sens dubte aquest projecte d'elaborar un nou Estatut sintonitzava amb algunes

IRMA SAMAYOA

demandes latents de la ciutadania, tant pel que fa al reconeixement d'una identitat pròpia com respecte d'un major control dels ingressos i despeses públiques per part de les administracions catalanes. Però és evident que les passes fetes de cara a la seva aprovació final han estat molt més atentes als interessos parti-

distes en presència que a la sensibilitat dels ciutadans. Tanmateix també cal reconèixer que la seva concreció pràctica es trobava sotmesa a importants servituds legals, institucionals i socials que sovint no s'han explicat prou bé. D'altra banda, convé no oblidar que el dret a decidir rarament és una opció sense res-

triccions importants. Fet i fet, unes Corts Constituents només són viables en casos d'emergència històrica.

D'altra banda, a l'hora d'avaluar mesures polítiques concretes constitueix sens dubte un bon criteri preguntar-se fins a quin punt milloren el benestar de la gent, la seva capacitat d'intervenció sobre els assumptes públics (tant en termes individuals com col·lectius) i la seva consciència cívica i solidària. I és clar que sobre tot això els efectes pretesament benèfics de l'Estatut només es podran copsar de debò en un futur més o menys llunyà.

Per tant, des de la perspectiva dels veïns de Barcelona, sembla que el nou Estatut d'autonomia no produirà un encís extraordinari, sinó que representa més bé un pagaré un xic imprecís, que promet millores futures sovint poc concretes amb terminis de cobrament incerts i amb compromisos difusos per part de les organitzacions polítiques que l'han avalat. Sens dubte els canvis generats pel nou marc estatutari no seran sensacionals. El model socioeconòmic romandrà si fa no fa el mateix, tot i que alguns drets i deures dels ciutadans de Catalunya quedaran ara més ben perfilats. Però encara hem de veure i viure si els problemes essencials de la vida quotidiana seran millor gestionats i resolts amb la nova carcassa autonòmica. Ens referim evidentment a les condicions de treball i d'habitatge, a la seguretat individual i col·lectiva, a la sanitat, a l'ensenyament, a la cura dels vells i dels dependents, al bon funcionament dels serveis públics de tota mena, a la integració dels immigrants, als problemes del medi ambient, al respecte escrupolós dels drets humans, a la solidaritat amb els desvalguts i marginats, en definitiva al desenvolupament d'una democràcia més plena i participativa en tots els àmbits vitals de les persones humanes.

••Ve de la pàgina 10

al poble. El que sí és cert (ho he dit abans i hi insisteixo ara), és que l'Estatut és progressista, justament perquè aquest títol persegueix consolidar l'estat del benestar, així com els avenços socials, ambientals, d'equitat de gènere i de participació política, que avui la major part de la societat catalana comparteix, vol defensar i ampliar, i impedir que en un futur puguin ser retallats. El fet que es vegin recollits en la llei de lleis de Catalunya ho garanteix molt millor que si ho fos en una simple carta de drets i deures.

Tornem al combat ideològic, que s'ha donat en el debat de l'Estatut, amb menys soroll que el nacional, però que ha estat molt present en tot moment. En aquella llarga nit del 29 al 30 de setembre, en què es debatia l'Estatut al Parlament, i esperàvem la fumata blanca de l'acord, hi havia dos grups reunits al mateix temps: un a l'entorn del finançament; l'altre, a l'entorn de la declaració com a laic de l'ensenyament públic. Unió Democràtica de Catalunya, i la jerarquia eclesiàstica, que va actuar com a lobby de pressió, pretenien i en part van aconseguir eliminar-ho. Finalment, la laïcitat va quedar circumscrita a les escoles de titularitat pública, quedant-ne exemptes, doncs, les privades concertades, i introduint-se també el dret a rebre ensenyament religiós i moral. L'única posició contrària a aquesta desnaturalització de la laïcitat va ser la d'ICV-EA, que es va quedar sola defensant la separació clara i efectiva de l'Estat i l'Església. Aquest debat fou una mostra del combat ideològic; també ho ha estat, clar, de la defensa del negoci i del control ideològic per part de l'Església.

El nou Estatut d'Autonomia de Catalunya suposa un doble pacte. És, en primer lloc, un pacte amb la ciutadania de Catalunya i, en segon lloc, un pacte amb l'Estat.

L'Estatut és un pacte amb la ciutadania perquè fa una aposta per un país avançat, que recull les noves realitats i reptes del segle XXI, amb uns drets socials que donen resposta a les preocupacions, als problemes i als reptes de les persones. Possiblement Manolo Vázquez Montalbán diria que estem fent un Estatut "para la nació real", no la identitat, sinó la conformada per la gent que viu i

Possiblement Manolo Vázquez Montalbán diria que estem fent un estatut per a la nació real

treballa a Catalunya. Aquest pacte, el dels drets, s'ha pogut complir i crec que queda molt ben recollit. Gairebé les 39 entitats que van comparèixer en el Parlament i la immensa majoria de les 400 associacions i entitats de la societat civil organitzada consultades pel Govern, van plantejar la inclusió d'aquest títol com una exigència i van formular propostes concretes relacionades amb el seu camp d'activitat.

Però l'Estatut és també un pacte amb l'Estat, en reclamar el reconeixement nacional de Catalunya, una redistribució del poder polític amb més autogovern, un

finançament més just i una redefinició de les relacions amb l'Estat i amb la Unió Europea. Aquest altre pacte està resultant molt més difícil i complicat. El repte que s'ha llençat des de Catalunya al Govern de l'Estat i a les Corts és un desenvolupament a fons de l'autogovern en una perspectiva federal, i això no s'acostuma a dir; millor dit, mai es diu des de Madrid. La manca de model d'estat del PSOE ha contribuït a enrarir el clima del debat de l'Estatut, per la impossibilitat de transmetre al conjunt dels pobles d'Espanya l'horitzó cap al qual es vol caminar, cosa que suposaria establir unes regles del joc clares. El PP hi ha trobat una via per enaltir el centralisme espanyolista, que aquest sí que té un model conegut i ben identificat, sense cap pudor en difondre mentides i fomentar la crispació, en la seva estratègia d'enfonçar l'actual Govern i de guanyar vots. La manca d'unitat dels partits catalans, la rigidesa del PSOE en la negociació, l'opció de Rodríguez Zapatero per donar la màxima rellevància al pacte amb Artur Mas, l'escàs lideratge de Maragall i el radicalisme que ha llençat ERC al precipici del no i a acabar cohabitant amb el PP en el fre a l'autogovern, dibuixen un escenari polític molt complicat en els propers mesos.

Tot plegat és ben complicat, efectivament, en un moment en què els ciutadans han de decidir si donaran o no suport a l'Estatut en el referèndum que hi haurà ben aviat. Em permeto recomanar que construïm la nostra opinió en base al contingut i articles concrets del nou text, que cal valorar pel que són i també en relació al que tenim ara.